

De Miljoenennota
voor u samengevat.

Samenvatting Miljoenennota 2011

Prinsjesdag 2011: plannen van een kabinet in moeilijke economische tijden

Elk jaar op Prinsjesdag maakt de regering haar plannen voor het komende jaar bekend in de rijksbegroting, de Miljoenennota en het Belastingplan. Dit jaar is het iets anders gegaan. Het was de bedoeling dat de stukken op de vrijdag voor Prinsjesdag gepubliceerd werden, maar door een menselijke fout was de Miljoenennota op donderdag al uitgelekt.

De rijksbegroting bestaat uit de begrotingen van de verschillende ministeries. Het zijn wetsvoorstellen die nog moeten worden behandeld en vastgesteld door de Tweede en Eerste Kamer. De Miljoenennota is een algemene toelichting op de rijksbegroting. De Miljoenennota zoomt in op de keuzes en belangrijkste plannen van de regering en de prijskaartjes die aan deze keuzes hangen. Ook de economische en financiële situatie van Nederland en de verwachte ontwikkelingen komen aan bod. Het Belastingplan is een fiscaal wetsvoorstel dat voor een belangrijk deel de wijzigingen regelt die het komende jaar nodig zijn aan de inkomstenkant van de rijksbegroting. Ook krijgt de fiscale beleidsagenda vorm in het Belastingplan.

In deze nieuwsbrief komen de belangrijkste onderwerpen uit de Miljoenennota en het Belastingplan 2012 aan de orde. Na een inleiding over de begroting en de koopkrachtgevolgen van de kabinetsplannen beschrijven we kort het Belastingplan 2012. Uit dit belastingplan hebben we de belangrijkste maatregelen gehaald die het kabinet op sociaal en economisch gebied wil nemen. Dat is onder andere de introductie van de vitaliteitsregeling en de daaraan gekoppelde afschaffing van de spaarloon- en levensloopregeling. De fiscale gevolgen van het komende provisieverbod voor tussenpersonen komen in een apart hoofdstuk aan de orde.

Over pensioenen is in de Miljoenennota of het Belastingplan 2012 niet veel te vinden. Dat betekent niet dat er niets over te melden is, integendeel. Op dezelfde dag dat de Miljoenennota uitlekte, vond in de Tweede Kamer een debat plaats over het pensioenakkoord. En op de avond vóór Prinsjesdag stemde de FNV als laatste partij in met het Pensioenakkoord. In deze nieuwsbrief gaan wij uitgebreid in op de laatste stand van zaken.

Wij wensen u veel leesplezier.

Den Haag, 20 september 2011

Vera Hek
Jacqueline Polman
Erik Schouten

AEGON Adfis, Adviesgroep Juridische en Fiscale Zaken

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Miljoenennota	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Sociale Zaken en Werkgelegenheid	3
1.3 Koopkrachtcijfers	4
2. Belastingplan 2012	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Afschaffen kleine belastingen	6
2.3 Maatregelen voor ondernemers	6
2.4 Kindregelingen	7
2.5 Heffingskortingen en tarieven	8
2.6 Tijdelijke verlaging tarief overdrachtsbelasting	8
2.7 Uitbreiding vrijwillige voortzetting pensioenregeling	9
2.8 Conserverende aanslag pensioen/lijfrente bij emigratie	10
3. Fiscale gevolgen provisieverbod tussenpersonen	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Omzetbelasting (BTW)	11
3.3 Inkomstenbelasting	11
4. Vitaliteitspakket	13
4.1 Inleiding	13
4.2 Arbeidskorting voor ouderen + doorwerkbonus wordt werkbonus	13
4.3 Spaarloon + levensloop wordt vitaliteitssparen	13
4.4 Overgangsregeling spaarloon	14
4.5 Overgangsregeling levensloop	14
5. Pensioenakkoord	15
5.1 Inleiding	15
5.2 Wat is eraan vooraf gegaan?	15
5.3 Wat zijn de afspraken?	15

1. Miljoenennota

1.1 Inleiding

De Miljoenennota schetst een somber beeld van de Nederlandse economie: “de komende jaren zal de koopkracht onder druk staan. De ingetreden vergrijzing en het meerjarige proces van schuldafbouw zullen een drukkend effect hebben op de economische groei.” Daar komt bij dat de economische situatie die het kabinet schetst erg onzeker is. Denk hierbij aan de Eurocrisis en de schulden crisis van bijvoorbeeld Griekenland. De titel van de Miljoenennota luidt ook niet voor niets: “Koersvast in onzekere tijden”. Ook de Raad van State constateert “dat de Miljoenennota wordt overschaduwd door de Europese crisis en de onzekerheden in de wereldeconomie”.

In 2012 komt het begrotingstekort naar verwachting uit op € 17,8 miljard (2,9 procent bbp¹). De totale uitgaven bedragen in 2012 naar verwachting € 245,3 miljard waarvan ruim de helft wordt besteed aan sociale zekerheid en zorg. De totale inkomsten worden voor 2012 geraamd op € 231,9 miljard, met als grootste categorieën de omzetbelasting en de loon- en inkomstenbelasting (in totaal ongeveer een derde van de inkomsten). Het verschil tussen deze uitgaven en inkomsten maakt het begrotingstekort van de centrale overheid (in 2012 een tekort van € 13,4 miljard). Hier bovenop komt nog het begrotingstekort van de lokale overheden dat voor 2012 geraamd wordt op € 4,4 miljard.

1.2 Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Het kabinet heeft zijn beleidsagenda op het punt van arbeidsmarkt en sociale zekerheid vastgesteld op basis van een uitgesproken visie op de ontwikkeling in de samenleving. De Nederlandse arbeidsmarkt moet zich voorbereiden op een nieuwe toekomst. Het vergroten van de duurzame inzetbaarheid van werkenden en de arbeidsparticipatie spelen hierin een sleutelrol. We moeten er met elkaar voor zorgen dat mensen gezond, vitaal en productief tot aan de pensioenleeftijd kunnen blijven werken. Het kabinet hecht daarbij sterk aan vrijheid, eigen initiatief, creativiteit en verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid voor zichzelf, maar ook voor anderen. Hierbij past geen overheid die burgers en bedrijven onnodig in de weg staat. Maar ook geen burgers die zich onnodig afhankelijk opstellen van de overheid. In het licht van deze visie zijn de kerndoelstellingen van het kabinet voor 2012 en daarna:

- Financiën op orde;
- Maximale arbeidsdeelname;
- Een compacte overheid.

Het pakket maatregelen dat daarbij hoort laat zich als volgt samenvatten. Er worden ingrijpende hervormingen in de oudedagsvoorziening doorgevoerd. In samenhang met de stijgende pensioenleeftijd wordt ingezet op het vitaal houden van werknemers, zodat zij langer door kunnen werken. Hiertoe is op 4 juli 2011 aan de Tweede Kamer het vitaliteitspakket gepresenteerd door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De hierbij behorende wetgeving is opgenomen in Belastingplan 2012 (zie verder hoofdstuk 4). De nieuwe Wet Werken naar Vermogen bevordert de arbeidsdeelname van en de kansen op regulier werk voor mensen met een arbeidsbeperking. Ook voor mensen met een bijstandsuitkering wordt werken lonender gemaakt. Fraude onder burgers en bedrijven wordt steviger aangepakt, want degenen die de kosten moeten dragen voor solidariteit moeten er op kunnen rekenen dat alleen wordt betaald en uitgekeerd in die gevallen waarin dat echt nodig is. Het stelsel van kindregelingen wordt vereenvoudigd en budgettair beheersbaar gemaakt. De uitgaven aan arbeidsongeschiktheid worden teruggedrongen.

Concreet vertaald gaat onder andere het volgende gebeuren in de komende twee jaren:

- De uitgaven aan kinderopvang worden in 2012 verminderd. Ouders gaan meer betalen en de overheidsbijdrage wordt gekoppeld aan het aantal gewerkte uren. De totale korting bedraagt € 420 miljoen.
- Werkzoekenden worden zelf meer verantwoordelijk voor hun re-integratie naar een baan. Het re-integratiebudget van gemeenten wordt in 2012 conform het regeerakkoord met € 400 miljoen verlaagd en dat van UWV met € 100 miljoen.

1. bbp: bruto binnenlands product, de totale waarde van alle in een land geproduceerde goederen en diensten gedurende een jaar.

- Door het pensioenakkoord (zie hoofdstuk 5) stijgt de pensioenleeftijd in 2025 naar 67 jaar en blijft deze verder meegroeien met de levensverwachting. Op de lange termijn bespaart het pensioenakkoord ca. € 4 miljard per jaar. Wanneer het pensioenakkoord niet door zou gaan gaat het kabinet verder met het eigen wetsvoorstel waarbij de pensioenleeftijd in 2020 omhoog gaat naar 66 jaar en de fiscale faciliteiten voor het opbouwen van aanvullend pensioen worden beperkt.
- Per 2013 gaat de Wet Werken naar Vermogen in voor alle mensen met arbeidsvermogen die nu nog gebruik maken van de bijstand, de Wajong of de sociale werkvoorziening. Dit leidt tot vermindering van de instroom in deze drie voorzieningen en stijging van uitstroom. De uitgaven dalen per saldo, op de lange termijn tot € 2 miljard per jaar.
- De Wet werk en bijstand wordt al per 2012 'activerender' gemaakt. Zo moeten ouders en inwonende kinderen straks gezamenlijk één uitkering aanvragen. Ook wordt er niet meer alleen gekeken naar het inkomen van de partner, maar ook naar de inkomsten in het huishouden. Daarnaast moeten jongeren tot 27 jaar eerst vier weken zelf actief op zoek gaan naar werk of een opleiding voordat een uitkering of ondersteuning kan worden toegekend. Gemeenten krijgen ruimere mogelijkheden om van mensen die een uitkering ontvangen een tegenprestatie te vragen. Alleenstaande ouders krijgen geen generieke ontheffing meer van de sollicitatieplicht.
- Er komt per 2013, als onderdeel van een vitaliteitspakket, een spaarregeling in plaats van de huidige levensloopregeling en spaarloonregeling. De regeling moet mensen langer vitaal houden voor de arbeidsmarkt. Zie verder hoofdstuk 4.
- Er komt in 2013 een mobiliteitsbonus voor werkgevers om het zo voor hen aantrekkelijker te maken werknemers ouder dan 55 jaar in dienst te nemen. Daarnaast wordt de huidige premiekorting voor het in dienst nemen van uitkeringsgerechtigden en arbeidsgehandicapten verhoogd.
- Werknemers krijgen verder een Van-Werk-Naar-Werk budget dat hen bij ontslag de mogelijkheid geeft om geld te besteden aan o.a. (om)scholing. Het kabinet vraagt in eerste instantie aan sociale partners om dit budget te realiseren in CAO's, maar het zal hen daarin financieel tegemoet komen. Dit moet in 2012 worden uitgewerkt.
- De Ziektewet wordt gemoderniseerd. Per 2013 wordt de loongerelateerde periode in de ZW beperkt conform de referentie-eis in de WW. Na deze periode wordt de ZW-uitkering verlaagd naar 70% van het minimumloon. Daarnaast is het voornemen om per 2013 de keuring op algemeen geaccepteerde arbeid, die momenteel bij de WIA-poort plaatsvindt, te vervroegen.

1.3 Koopkrachtcijfers

In 2012 staat de koopkracht voor het derde jaar op rij onder druk. Als gevolg van de financiële crisis is de loonontwikkeling in 2012 gematigd. Door de oplopende inflatie komt de toename van de lonen niet of nauwelijks boven de inflatie uit. Pensioenfondsen hebben in veel gevallen niet de ruimte om de pensioenen met de inflatie mee te laten groeien. Dat raakt de koopkracht van veel ouderen. Daarnaast neemt het kabinet ingrijpende maatregelen die mede ten doel hebben om de overheidsfinanciën te herstellen met negatieve gevolgen voor de koopkracht. Dit heeft vooral gevolgen voor lage- en middeninkomens die het meest profiteren van de verschillende tegemoetkomingen van de overheid. Het kabinet probeert de effecten van de bezuinigingen op de koopkracht zo evenwichtig mogelijk te verdelen over verschillende groepen door enkele maatregelen die vooral bij de hogere inkomens neerslaan. Zo zorgt het verhogen van de inkomensgrens van de zorgverzekering voor hogere zorgpremies voor hogere inkomens. Andere maatregelen zoals het verlagen van de kinderbijslag en het verkorten van de lengte van de derde belastingstijf dragen ook bij aan een evenwichtiger beeld.

Tabel 1: Koopkrachtcijfers

	2011	2012
Actieven (1)		
Alleenverdiener met kinderen		
modaal ² (2)	- 1¼	- 1½
2 x modaal (2)	- 2	- 2
Tweeverdieners		
modaal + ½ x modaal met kinderen (3)	- 1	0
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen (3)	- 1¼	- ¾
modaal + modaal zonder kinderen	- 1¼	0
2 x modaal + modaal zonder kinderen	- 1¼	- 1
Alleenstaande		
minimumloon ³ (4)	- ¾	- ½
Modaal	- 1	- ¼
2 x modaal	- 1¼	- 1½
Alleenstaande ouder (3)		
minimumloon (4)	- ½	- 1
modaal	- 1	- ¼
Inactieven		
Sociale minima (4)		
paar met kinderen	- ¾	- 1½
alleenstaande	- 1¼	- 1¼
alleenstaande ouder	- ½	- 1¼
AOW (alleenstaand)		
(alleen) AOW (4)	- 1¼	- ½
AOW + € 10.000	- 1½	- ¾
AOW (paar)		
(alleen) AOW (4)	- 1½	- 1
AOW + € 10.000	- 1½	- 1

1. In het 2012 beeld is geen rekening gehouden met de afschaffing van het spaarloon. Deze zorgt voor een negatief effect op de koopkracht van gemiddeld 1 procentpunt voor gebruikers van de spaarloonregeling.
2. In het beeld is alleen rekening gehouden met de reguliere afbouw van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting voor alleenverdieners. Bij alleenverdieners met een partner geboren tussen 1963 en 1972 of met kinderen onder de 6 jaar is de koopkracht in 2012 gemiddeld ¼ procentpunt lager. Voor deze groep was de koopkracht in 2011 juist gemiddeld ½ procentpunt hoger dan het getoonde beeld. Voor alleenverdieners met een partner geboren voor 1963 is de koopkracht in 2011 en 2012 gemiddeld ½ procentpunt hoger.
3. In dit beeld is geen rekening gehouden met de bezuinigingen in de kinderopvangtoeslag. De koopkrachtontwikkeling van huishoudens die gebruik maken van kinderopvang ligt in 2012 gemiddeld 1 procentpunt lager en in 2011 gemiddeld 1 tot 1¼ procentpunt.
4. In het 2012 beeld is geen rekening gehouden met de bezuiniging in de huurtoeslag. Deze zorgt voor een negatief effect op de koopkracht van gemiddeld ½ procentpunt voor gebruikers van de huurtoeslag.

2. Modaal inkomen in
2011: € 32.500

3. Minimum loon in 2011:
€ 17.300

2. Belastingplan 2012

2.1 Inleiding

Het Belastingplan 2012 bevat een deel van de voorstellen uit de Fiscale agenda. Het kabinet presenteerde zijn fiscale beleidsvisie, gericht op een eenvoudiger, meer solide en meer fraudebestendig belastingstelsel in de Fiscale agenda op 14 april 2011. Deze drie speerpunten staan ook centraal in het Belastingplan 2012. Het kabinet is van mening dat het hoofdoel van het belastingstelsel, het financieren van overheidsuitgaven, weer voorop moet komen te staan. In de loop van de jaren zijn er vanwege nevendoelen veel uitzonderingen, vrijstellingen, fiscale faciliteiten en belastingen ontstaan. Het belastingstelsel moet begrijpelijker worden en minder administratieve lasten met zich gaan brengen. Daarnaast moet het beslag op de capaciteit van de Belastingdienst verminderen. Tot slot is een koerswijziging wenselijk omdat uitzonderingen, vrijstellingen en fiscale faciliteiten mogelijkheden voor fraude geven.

2.2 Afschaffen kleine belastingen

Op dit moment bestaan er 22 rijksbelastingen in Nederland. In het streven om te komen tot een eenvoudiger belastingstelsel schaft het kabinet een aantal kleinere belastingen af. Het betreft de volgende belastingen:

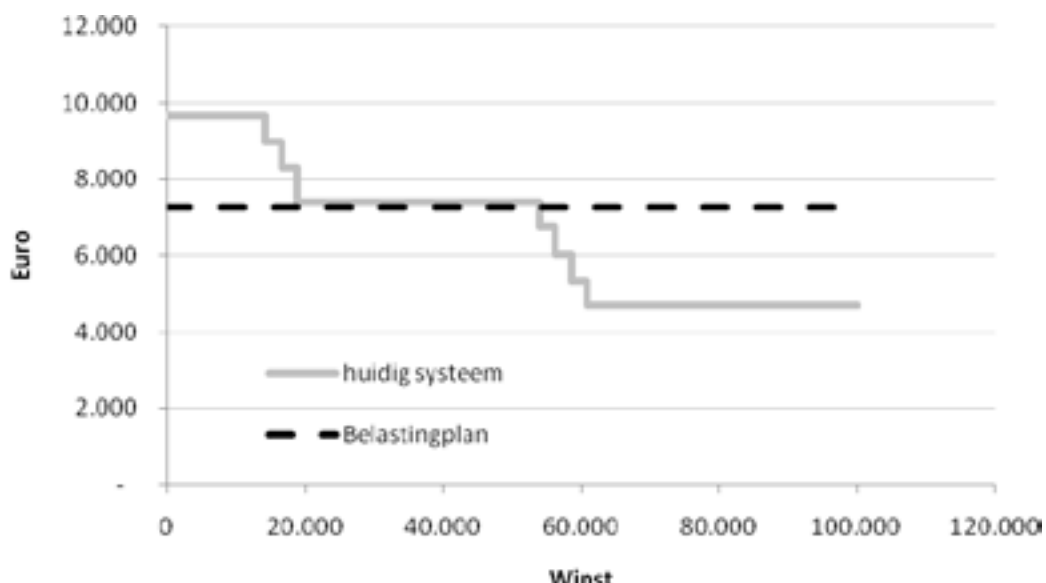
1. Afvalstoffenbelasting
2. Grondwaterbelasting
3. Verbruiksbelasting van pruim- en snuiftabak
4. Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken
5. Belasting op leidingwater
6. Verpakkingenbelasting
7. Eurovignet

2.3 Maatregelen voor ondernemers

Zelfstandigenaftrek

De zelfstandigenaftrek is nu hoog bij lage winsten en loopt stapsgewijs af als de winst toeneemt. Het kabinet wil het maken van winst belonen en stelt voor om de zelfstandigenaftrek te uniformeren op één vast bedrag van € 7.280. Zie figuur 1.

Figuur 1: Verloop van de zelfstandigenaftrek vergeleken met een uniforme aftrek

Als de zelfstandigenaftrek in 2012 geïndexeerd zou worden, zou hij maximaal € 9.645 bedragen bij winsten lager dan € 14.285 en minimaal € 4.680 bij winsten vanaf € 60.830. Een groot aantal ondernemers heeft op dit moment een winst tussen € 18.885 en € 53.975. De aftrek in deze schijf bedraagt bij ongewijzigd beleid € 7.390. De vaste zelfstandigenaftrek van € 7.280 ligt dicht bij dit laatste bedrag.

Beperking oudedagsreserve

De toevoeging aan de oudedagsreserve is over een kalenderjaar op twee manieren begrensd. Ondernemers kunnen 12% van de winst aan de oudedagsreserve doteren (eerste begrenzing), waarbij een maximering geldt tot een bedrag van € 11.882 (tweede begrenzing) in 2011. Het bedrag van deze tweede begrenzing wordt verlaagd met € 2.500 tot € 9.382. Het kabinet gebruikt dit als financiering van de uitbreiding van de maximale looptijd van de fiscale faciliteit voor ex-werknemers die na ontslag zelfstandig ondernemer worden en hun pensioenregeling vrijwillig willen voortzetten. Zie verder paragraaf 2.7.

Het kabinet heeft gekozen voor een inperking van de oudedagsreserve omdat deze fiscale faciliteit ook het karakter heeft van een oudedagsvoorziening. Verder kan de oudedagsreserve alleen door ondernemers toegepast worden en is de fiscale faciliteit voor vrijwillige voortzetting vooral voor ondernemers van belang.

In een ander voorstel verlaagt het kabinet de eerste begrenzing (12% van de winst). Op 21 juni 2011 heeft minister Kamp van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het voorontwerp van wet over pensioenen ingediend bij de Tweede Kamer. Het voorontwerp is een uitwerking van het pensioenakkoord dat op 10 juni 2011 is gesloten tussen het kabinet, werkgevers en werknemers. Zie verder hoofdstuk 5. In dit voorwerp wordt de dotatie oudedagsreserve verlaagd van 12% naar 11,7% in 2013 en 11,4% in 2015. Daarna volgt een verlaging met 0,3% voor ieder jaar dat de pensioenleeftijd verder omhoog gaat dan 67 jaar.

Geïntegreerde ondernemersfaciliteit

In het Regeerakkoord is opgenomen dat er een nieuwe, geïntegreerde ondernemersfaciliteit komt op basis van de bestaande fiscale faciliteiten. Deze nieuwe faciliteit zal gericht zijn op het bevorderen van winstgevend ondernemerschap en zal de belemmerende marginale belastingdruk uit de zelfstandigenaftrek wegnemen. Het Belastingplan 2012 werkt dit laatste voorstel uit. Als mogelijke vervolgstap wil het kabinet de mogelijkheden van een winstbox onderzoeken. Ondernemersfaciliteiten kunnen daarbij worden vervangen door een lager en meer proportioneel tarief voor winst, waardoor de belastingheffing over de winst eenvoudiger en transparanter kan worden. Een winstbox betekent een ingrijpende wijziging van het stelsel van de Wet inkomstenbelasting 2001 en vergt dan ook nader onderzoek.

2.4 Kindregelingen

De kosten van het stelsel van kindregelingen zijn volgens het kabinet uit de hand gelopen. Het regeer- en gedoogakkoord bevat maatregelen om die kosten te gaan beperken. De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid presenteerde in zijn brief van 6 juni 2011 zijn integrale beschouwing op het stelsel van kindregelingen. In het Belastingplan 2012 is een nadere uitwerking van de fiscale maatregelen uit die brief opgenomen. Onderstaande tabel biedt een overzicht van de maatregelen.

Tabel 2: Kindregelingen in het Regeer- en Gedoogakkoord (RA/GA) en in het Belastingplan 2012

Instrument	RA/GA	BP2012
Aftrek levensonderhoud kinderen	Beperken van jonger dan 30 jaar tot jonger dan 21 jaar	Beperken van jonger dan 30 jaar tot jonger dan 21 jaar
Inkomensafhankelijke deel alleenstaande-ouderkorting	Leeftijdsgrens jongste kind van jonger dan 16 jaar naar jonger dan 12 jaar	Leeftijdsgrens jongste kind blijft jonger dan 16 jaar
Niet-inkomensafhankelijke deel alleenstaande-ouderkorting	Leeftijdsgrens jongste kind van jonger dan 27 jaar naar jonger dan 12 jaar	Leeftijdsgrens jongste kind van jonger dan 27 naar jonger dan 18 jaar
Kindertoeslag heffingvrije vermogen in box 3		Wordt afgeschaft
Inkomensafhankelijke combinatiekorting		Wordt verbeterd
Weekenduitgaven voor gehandicapten		Leeftijdsgrens van 27 jaar en ouder verruimd naar 21 jaar en ouder

2.5 Heffingskortingen en tarieven

De hoogte van een aantal heffingskortingen en tarieven wordt aangepast in het kader van het streven naar een evenwichtig koopkrachtbeeld. Tabel 3 geeft een overzicht van de belangrijkste heffingskortingen, schijven en tarieven voor 2012. Hierin zijn de veranderingen opgenomen die voortvloeien uit het wetsvoorstel Belastingplan 2012 en die uit het Belastingplan 2011. De tabel bevat alleen de gevolgen van de fiscale maatregelen uit het koopkrachtpakket.

Tabel 3: Overzicht heffingskortingen, schijven en tarieven 2010-2012 (bedragen in €)

	stand 2011	mutatie 2012	stand 2012
Heffingskortingen			
Algemene heffingskorting*	1.987	-/- € 13 (BP 2011) + indexeren + € 25 (BP 2012)	2.033
Arbeidskorting totaal lage inkomens	1.574	indexeren + € 10 (BP 2012)	1.611
Afbouw arbeidskorting voor hoge inkomens	77	indexeren	79
Arbeidskorting laag	158	indexeren	161
Ouderenkorting	739	indexeren + € 10 (BP 2012)	762
Alleenstaande ouderenkorting	421	indexeren	429
Inkomensafh. combinatiekorting basis	780	indexeren + € 230 (BP 2012)	1.024
Inkomensafh. combinatiekorting totaal max.	1.871	indexeren + € 230 (BP 2012)	2.133
Opbouw inkomensafhankelijke combinatiekorting	3,80%	+ 0,2% (BP 2012)	4,00%
Alleenstaande-ouderkorting (basis)	931	indexeren	947
Idem extra 4,3% van arbeidsinkomen met max.	1.523	indexeren -/- € 230 (BP 2012)	1.319
Jonggehandicaptenkorting	696	indexeren	708

	stand 2011	mutatie 2012	stand 2012
Schijven en grenzen			
Grens eerste schijf	18.628	indexeren	18.945
Grens tweede schijf geboren voor 1-1-1946	33.485	indexeren	34.055
Grens tweede schijf geboren 1-1-1946 of later	33.436	75% indexeren (BP2009)	33.863
Grens derde schijf	55.694	indexeren -/- € 150 (BP 2012)	56.491
Tarieven			
Tarief eerste schijf < 65 jaar (totaal IB/PVV)	33,00%	+ 0,15% (BP 2011) -/- 0,05 (BP 2012)	33,10%
Tarief eerste schijf 65 jaar en ouder (totaal IB/PVV)	15,10%	+ 0,15% (BP 2011) -/- 0,05 (BP 2012)	15,20%
Tarief tweede schijf < 65 jaar (totaal IB/PVV)	41,95%		41,95%
Tarief tweede schijf 65 jaar en ouder (totaal IB/PVV)	24,05%		24,05%
Tarief derde schijf (totaal IB/PVV)	52%		52%

2.6 Tijdelijke verlaging tarief overdrachtsbelasting

Al eerder heeft het kabinet aangekondigd om het tarief van de overdrachtsbelasting voor de aankoop van woningen te verlagen van 6 naar 2 procent voor de periode van één jaar. Belangrijkste redenen hiervoor zijn het haperen van de woningmarkt en het lage vertrouwen. Het aantal transacties is de laatste twee jaar fors afgenomen. Mensen kunnen hun huis niet kwijt, wat in sommige gevallen tot financiële problemen leidt.

Met de tariefsverlaging probeert het kabinet om het aantrekkelijker te maken om nu een huis te kopen en daarmee een impuls te geven die de woningmarkt op dit moment goed kan gebruiken. De gedachte is dat starters in deze periode tegen gunstigere voorwaarden en lagere financiële risico's kunnen instappen en doorstromers kunnen profiteren omdat de verkoopbaarheid van de oude woning verbetert. De impuls tot het kopen van een woning wordt daarbij vergroot door het tijdelijke karakter van de maatregel.

Om uitsteleffecten te voorkomen, is al eerder bij beleidsbesluit goedgekeurd dat, vooruitlopend op de aanvaarding van deze wet, het tarief van de overdrachtsbelasting van 2 procent bij de verkrijging van woningen al met ingang van 15 juni 2011 kan worden toegepast. De maatregel vervalt per 1 juli 2012.

2.7 Uitbreiding vrijwillige voortzetting pensioenregeling

Voor ex-werknemers die na ontslag hun pensioenregeling vrijwillig voortzetten, geldt nu een fiscale regeling waardoor voor een periode van maximaal 3 jaar na ontslag voor deze vrijwillige opbouw van pensioen een fiscale facilitering geldt. In antwoord op Kamervragen heeft het kabinet aangekondigd tegemoet te willen komen aan de wens om de maximale looptijd van deze faciliteit uit te breiden van 3 naar 10 jaar na ontslag. Daarmee wordt fiscaal gefaciliteerd wat op grond van de Pensioenwet mogelijk is. Zoals het er nu naar uitziet, geldt dit alleen voor ex-werknemers die zelfstandig ondernemer worden na hun ontslag. Helemaal helder is de tekst van het Belastingplan hier niet over. Het is wachten op de definitieve tekst in de Uitvoeringsbesluit Loonbelasting.

Aan de uitbreiding van de bestaande faciliteit is de voorwaarde verbonden dat dit budgettair neutraal gebeurt. Het kabinet verlaagt hierdoor het dotatieplafond voor de oudedagsreserve (zie paragraaf 2.3).

Voor het pensioengevend loon geldt na het 3e jaar een maximum: het actuele inkomen, met als bovengrens het laatstverdiende pensioengevend loon in de periode tot het ontslag. Een koppeling aan het actuele inkomen sluit beter aan bij de fiscale systematiek voor oudedagsvoorzieningen dan een koppeling aan alleen het laatstverdiende loon in de periode tot het ontslag. Het voornemen van het kabinet is om bij de invulling van het actuele inkomen aansluiting te zoeken bij de box 1-bestanddelen die ook voor de premiegrondslag voor lijfrenten gelden. Het gaat dan om het gezamenlijke bedrag van de winst uit onderneming (vóór toevoeging aan en afnemings van de oudedagsreserve en vóór de ondernemingsaftrek), het belastbare loon, het belastbare resultaat uit overige werkzaamheden en de belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen van de belastingplichtige.

2.8 Conserverende aanslag pensioen/lijfrente bij emigratie

Het kabinet past de regeling voor conserverende aanslagen met betrekking tot lijfrente- en pensioenaanspraken bij emigratie op twee punten aan.

1. De Belastingdienst is voortaan verplicht om op het moment dat afkoop of een soortgelijke onregelmatige afwikkeling plaatsvindt, te beoordelen of Nederland heffingsbevoegd is. Onder het sinds 2009 geldende regime van de conserverende aanslag zal volgens het kabinet deze toets nagenoeg altijd positief uitvallen. De hoogte van de conserverende aanslag is namelijk mede afhankelijk gesteld van het belastingverdrag dat is gesloten met de woonstaat van de geëmigreerde belastingplichtige. Alleen in specifieke situaties kan het ontbreken van de heffingsbevoegdheid van Nederland in de weg staan aan effectuering van de conserverende aanslag door de ontvanger. Voor die gevallen wordt voortaan kwijtschelding verleend voor het gedeelte van de afkoopsom dat niet in Nederland belastbaar is.
2. Nu wordt bij de afwikkeling van de conserverende aanslag alleen nog rekening gehouden met een waardedaling van de heffingsgrondslag. Dit wordt uitgebreid met een vergelijking van de belasting die zou zijn geheven ter zake van afkoop of een soortgelijke onregelmatige afwikkeling indien de belastingschuldige op het moment waarop die omstandigheid zich voordeed in Nederland zou hebben gewoond. Als de 'binnenlandse' heffing lager zou uitvallen, wordt voor het verschil kwijtschelding verleend.

3. Fiscale gevolgen provisieverbod tussenpersonen

3.1 Inleiding

Op 9 september heeft de staatssecretaris van Financiën in een brief aan de Tweede Kamer een overzicht gegeven van de fiscale gevolgen van het provisieverbod voor tussenpersonen. In deze brief gaat de staatssecretaris in op de gevolgen voor de omzetbelasting en de inkomstenbelasting. Op de gevolgen voor de assurantiebelasting studeert hij nog.

3.2 Omzetbelasting (btw)

De btw-regelgeving kent met betrekking tot verzekeringen een vrijstelling voor met de verzekering samenhangende diensten van verzekeringstussenpersonen. Indien de dienstverlening echter alleen bestaat uit advisering aan de consument en niet is gericht op (de bemiddeling bij) de totstandkoming van een overeenkomst, is btw verschuldigd over de voor het advies in rekening gebrachte vergoeding.

In het provisiemodel verricht de tussenpersoon diensten aan de aanbieders van financiële producten en ontvangt pas een vergoeding als zijn werkzaamheden hebben geleid tot de verkoop van een financieel product. De werkzaamheden van de tussenpersoon zijn dan binnen de btw-regelgeving duidelijk te kwalificeren als "met verzekering samenhangende diensten" of "bemiddelingsdiensten". Ze zijn dan vrijgesteld van btw. In dit model wordt geen (aparte) vergoeding in rekening gebracht voor advisering aan de consument. Hierdoor wordt bij advisering, zonder dat deze advisering heeft geleid tot een overeenkomst, geen btw geheven.

Volgens het kabinet zal de dienstverlening van tussenpersonen met het provisieverbod minder gericht zijn op het tot stand brengen van een product. Cliëntgerichte dienstverlening aan de consument, gericht op (het onderzoeken van) de wens van de cliënt, vormt het uitgangspunt. De tussenpersoon brengt de consument daarbij niet alleen een vergoeding in rekening als de bemiddeling heeft geleid tot een overeenkomst tussen de aanbieder van het product en de consument, maar ook als dit niet het geval is. Er zullen accentverschillen ontstaan. Door het optreden in opdracht van de consument en een grotere mate van onafhankelijkheid richting de aanbieders van financiële producten, neemt de gerichtheid van de dienstverlening op de "verkoop" van een hoofdovereenkomst af. Er zal vaker sprake zijn van een adviesdienst aan de consument.

Het kabinet hanteert het uitgangspunt dat een wijziging in het beloningsmodel op zichzelf in beginsel geen invloed heeft op het van toepassing zijnde btw-regime. De dienstverlening kan onder de vrijstelling blijven vallen indien het gaat om kenmerkende en essentiële werkzaamheden van een tussenpersoon inzake verzekeringen. Activiteiten die uitsluitend bestaan uit advisering (bijvoorbeeld als een consument een advies of een second opinion over zijn financiële situatie of een financieel product wil hebben en daarvoor een tussenpersoon inschakelt) zijn echter altijd met btw belast.

3.3 Inkomstenbelasting

In 2002 is het verbod op rechtstreekse beloning van tussenpersonen door klanten opgeheven. In de inkomstenbelasting is toen een bepaling opgenomen die de beloning van de tussenpersoon –de "fee"– die rechtstreeks door de klant voor het sluiten of verlengen van een verzekering wordt betaald, fiscaal gelijkstelt aan een premie voor die verzekering. Met deze bepaling is destijds vooral beoogd om ervoor te zorgen dat het voor de hoogte van de in aftrek te brengen lijfrentepremie niet uitmaakt of de tussenpersoon wordt beloond door de verzekeraar of door de klant zelf.

In het kader van het provisieverbod voor tussenpersonen met ingang van 2013 hebben belangenorganisaties een aantal knelpunten bij de werking van deze bepaling aangegeven. Het onderzoek naar deze knelpunten is nog bezig, maar de staatssecretaris kondigt al wel twee maatregelen aan.

1. Premie kapitaalverzekering eigen woning

De eerste maatregel betreft de gelijkstelling van de beloning van de tussenpersoon met een premie voor kapitaalverzekeringen eigen woning. Als gevolg van die gelijkstelling kunnen nadelige fiscale gevolgen ontstaan voor klanten. Zij kunnen hun recht op vrijstelling van de kapitaalsuitkering verliezen door overschrijding van de fiscale bandbreedte-eis voor de premies. De aanbieders van de producten kunnen die gevolgen niet voorkomen aangezien de beloning van de tussenpersoon bij hen niet bekend is. De staatssecretaris vindt dit niet wenselijk. Hij zal vooruitlopend op wetswijziging zo spoedig mogelijk in het Verzamelbesluit Kapitaalverzekeringen een goedkeuring opnemen dat toepassing van de betreffende bepaling op kapitaalverzekeringen desgewenst achterwege kan blijven.

2. Wanneer wordt beloning gelijkgesteld met lijfrentepremie?

In de tweede plaats is verzocht om aan te geven welke werkzaamheden bij het sluiten of verlengen van een lijfrenteverzekering of -spaarrekening leiden tot een beloning van de tussenpersoon die wordt gelijkgesteld met een lijfrentepremie. Omdat hieraan in de praktijk grote behoefte bestaat, zal de staatssecretaris hieraan zo spoedig mogelijk in het Verzamelbesluit Lijfrenten invulling geven.

4. Vitaliteitspakket

4.1 Inleiding

Pensioenhervormingen vergroten de noodzaak dat werkenden gezond, vitaal en productief arbeid verrichten tot aan de pensioengerechtigde leeftijd. Om duurzame inzetbaarheid te vergroten en langer doorwerken te stimuleren, introduceert het kabinet het vitaliteitspakket. Het vitaliteitspakket wordt geleidelijk ingevoerd over de jaren 2012 en 2013 en bestaat uit de volgende onderdelen.

- Afschaffen van de:
 - arbeidskorting voor ouderen (2012)
 - doorwerkbonus (2013)
 - spaarloonregeling (2012)
 - levensloopregeling (2012)
- Invoeren van de:
 - werkbonus (2013)
 - vitaliteitsregeling (2013)
- Verlagen van de drempel voor scholingsuitgaven (2013)

4.2 Arbeidskorting voor ouderen + doorwerkbonus wordt werkbonus

Om langer doorwerken gericht te stimuleren introduceert het kabinet in 2013 de werkbonus. De werkbonus geldt voor werkenden die op 1 januari 61 jaar of ouder zijn en vervangt de huidige arbeidskorting voor ouderen en de doorwerkbonus. Ook zelfstandig ondernemers, zoals ZZP-ers, komen in aanmerking voor de werkbonus. De invoering van de werkbonus voor werkenden zorgt ervoor dat mensen met een lager inkomen vergeleken met de huidige situatie een relatief hogere bonus krijgen, waardoor het voor hen financieel aantrekkelijker wordt om te blijven werken. De werkbonus bedraagt maximaal € 2.350 per jaar. Mensen die doorwerken tot hun 65e ontvangen in totaal maximaal vier keer dit bedrag (cumulatief € 8.400 op minimumloonniveau en € 9.400 vanaf 107% van het minimumloon). In vergelijking met de huidige situatie gaan hogere inkomens een lagere bonus en lagere inkomens een hogere bonus krijgen. Concreet gaan lagere inkomens er in vergelijking met de huidige situatie in totaal ongeveer € 3.000 op vooruit als zij tot hun 65e doorwerken. Iemand met een inkomen van twee keer modaal zal over de periode 61 – 65 jaar in totaal ongeveer € 4.000 minder ontvangen.

De nieuwe werkbonus sluit wat vorm- en wetgeving betreft aan bij de huidige arbeidskorting voor ouderen. Daarbij worden de leeftijdscategorieën in de huidige arbeidskorting vervangen door één leeftijdscategorie voor ouderen, namelijk de belastingplichtige die bij het begin van het kalenderjaar de leeftijd van 61 jaar heeft bereikt. De huidige arbeidskorting is een percentage van het inkomen uit werk. Er geldt een maximumbedrag. Werknemers die aan het begin van het jaar 57 jaar of ouder zijn, maar nog geen 64 jaar zijn, hebben volgens de huidige regelgeving recht op een verhoogde arbeidskorting, voor zover hun loon uit tegenwoordige dienstbetrekking hoger is dan € 9.209.

4.3 Spaarloon + levensloop wordt vitaliteitsregeling

De spaarloon- en levensloopregelingen worden vervangen door de vitaliteitsregeling. Met een vitaliteitsspaarregeling kunnen deelnemers fiscaal voordelig sparen: de stortingen zijn fiscaal aftrekbaar in box 1 en er wordt pas belasting geheven bij opname van het tegoed. Daarnaast wordt het opgebouwde tegoed niet belast in box 3. Niet alleen werknemers maar ook zelfstandig ondernemers en zzp'ers kunnen vitaliteitssparen omdat de aftrekbaarheid van het vitaliteitssparen verloopt via de aangifte inkomstenbelasting.

Deelnemers kunnen maximaal € 20.000 spaarsaldo hebben; er geldt een maximum inleg van € 5.000 per jaar. Deelnemers kunnen jaarlijks maximaal €20.000 opnemen en vervolgens opnieuw sparen tot het maximum weer bereikt is. Deelnemers krijgen de vrijheid om de tegoeden van vitaliteitssparen op te nemen op het moment dat ze behoefte hebben aan extra financiële middelen. Er gelden dus geen beperkingen met betrekking tot het doel waarvoor het tegoed wordt gebruikt. Tot en met 61 jaar is er ook geen beperking met betrekking tot het op te nemen bedrag. Vanaf het jaar waarin een deelnemer op 1 januari 62 jaar oud is mag hij maximaal €10.000 per jaar opnemen.

De deelnemers kunnen de spaargelden bijvoorbeeld gebruiken voor deeltijdpensioen of als aanvulling op het inkomen bij eerder stoppen met werken. Ook kan een zzp'er in een wat slechter jaar zijn spaargeld gebruiken ter aanvulling van zijn inkomen, of een werknemer die onbetaald verlof opneemt voor scholing of zorg deze verlofperiode (gedeeltelijk) financieel overbruggen met uitkeringen uit vitaliteitssparen. Het tegoed moet vóór het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd worden opgenomen.

De vitaliteitsregeling wordt een jaar later geïntroduceerd dan wanneer de spaarloonregeling wordt afgeschaft (2012 resp. 2013). De budgettaire ruimte die dit oplevert, gebruikt het kabinet om de tijdelijke verlaging van de overdrachtsbelasting te financieren (zie paragraaf 2.6).

4.4 Overgangsregeling spaarloon

De deelnemer aan een spaarloonregeling kan ervoor kiezen om:

- Het saldo geheel, zonder fiscale consequenties op te nemen in 2013 of
- Het saldo na vier jaar vrij laten te laten vallen. Voor het spaarloonsaldo dat nog niet is vrijgevallen geldt de vrijstelling in box 3.

4.5 Overgangsregeling levensloop

De overgangsregeling met betrekking tot de levensloopregeling is nog niet helemaal duidelijk. Volgens de brief van 14 september 2011 van minister Kamp luidt de overgangsregeling als volgt.

De levensloopregeling blijft vanaf 2012 open voor deelnemers die op 31 december 2011 ten minste € 3.000 op hun levenslooptekening hebben staan. Vanaf 2012 wordt geen levensloopverlofkorting meer opgebouwd; tot nu toe opgebouwde rechten op levensloopverlofkorting kunnen wel verzilverd worden bij opname van het spaartegoed. Deelnemers met minder dan € 3.000 levenslooptegoed kunnen dat in 2012 opnemen of in 2013 onbelast doorstorten naar vitaliteitssparen. In het Belastingplan 2012 is deze overgangsregeling niet opgenomen.

Volgens het Belastingplan 2012 wordt het mogelijk de levenslooptegoeden fiscaal geruisloos om te zetten in vitaliteitssparen, zodat op dat moment geen belastingheffing plaatsvindt over het opgebouwde levenslooptegoed. Het volledige tegoed mag worden doorgestort, ook als de waarde van de voorziening hoger is dan het maximum in vitaliteitssparen van € 20.000. Voor nieuwe inleg in vitaliteitssparen gelden wel de wettelijke grenzen voor opbouw van tegoed.

Een gewijzigd wetsvoorstel met betrekking tot de overgangsregeling levensloop moet uitsluitel geven.

5. Pensioenakkoord

5.1 Inleiding

Het pensioenakkoord is een feit. Nadat de Tweede Kamer in de nacht van 15 op 16 september heeft ingestemd met het pensioenakkoord dat is gesloten door de sociale partners, heeft FNV Bouw op 17 september ook ingestemd. Op 19 september, de avond vóór Prinsjesdag, stemde de FNV als laatste partij in met het Pensioenakkoord.

5.2 Wat is eraan vooraf gegaan?

Op 4 juni 2010 hebben de sociale partners het “pensioenakkoord voorjaar 2010” gepresenteerd. Hierin maakten zij afspraken over noodzakelijke aanpassingen van de arbeidspensioenen in de tweede pijler (hierna ‘aanvullende pensioenen’) waarvoor zij een bijzondere verantwoordelijkheid dragen. In samenhang daarmee hebben zij in dit akkoord ook voorstellen gedaan voor de toekomstbestendigheid van de AOW. De kernpunten van dit akkoord zijn:

- De in de afgelopen jaren bereikte premieruimte wordt niet verder verhoogd;
- De overheid dient zich te onthouden van kostenverhogende maatregelen;
- Het is noodzakelijk dat de pensioencontracten met ingang van 2012 worden aangepast om de gevolgen van de stijgende levensverwachting te incorporeren. Dit moet premieneutraal plaats vinden op grond van de fondsspecifieke situatie. De pensioenleeftijd en de AOW-leeftijd moeten op elkaar zijn afgestemd;
- Uitgangspunt moet zijn een reële pensioenambitie: een jaarlijks aan de hand van de inflatie aangepaste pensioenaanspraak. Teneinde dit financieerbaar te houden, wordt de aanspraak niet gegarandeerd en worden het beleggingsrisico, het renterisico en het langlevenrisico verschoven naar de deelnemers.

Daarna is er in de STAR regelmatig overleg geweest om dit akkoord nader in te vullen en te komen tot een “nieuw pensioencontract”. Dit heeft geleid tot een “Uitwerkingsmemorandum Pensioenakkoord van 4 juni 2010” en een door sociale partners en kabinet getekend pensioenakkoord op 10 juni 2011. Om instemming van de Tweede Kamer en de FNV te verkrijgen, heeft minister Kamp in september 2011 een aantal aanvullingen op het pensioenakkoord beloofd.

5.3 Wat zijn de afspraken?

In juni 2011 zijn de volgende afspraken gemaakt:

- De AOW-leeftijd gaat in 2020 naar 66 jaar en naar verwachting in 2025 naar 67 jaar;
- De AOW-uitkering gaat omhoog vanaf 2013 tot 2028 met 0,6% per jaar;
- Mensen kunnen door de flexibele AOW kiezen wanneer ze stoppen met werken; dit kost wel 6,5% per jaar dat zij de AOW eerder laten ingaan en levert 6,5% per jaar extra AOW op per jaar dat zij de AOW later laten ingaan;
- Het aanvullende pensioen wordt meer schokbestendig gemaakt door spreiding van mee- en tegenvallers in opbrengsten van beleggingen te spreiden over een aantal jaren;
- Het toekomstbestendig maken van het tweede pijler pensioen gebeurt door de pensioenleeftijd te laten stijgen. In 2013 wordt de pensioenrichtleeftijd 66 jaar en in 2015 67 jaar. De fiscaal maximale opbouwpercentages wijzigen niet;
- Het wordt oudere werknemers makkelijker gemaakt om door te werken. Werkgeversorganisaties en vakbonden gaan meer en betere afspraken maken over hoe mensen langer kunnen doorwerken. Er komt een mobiliteitsbonus: een bedrag dat werkgevers krijgen als ze oudere werknemers aannemen.

In een brief van 14 september 2011 aan de Tweede Kamer heeft minister Kamp aanvullingen op het pensioenakkoord opgenomen. Die afspraken passen in het vitaliteitspakket en betreffen

- een inkomensafhankelijke werkbonus met een maximum van € 2.300;
- een overgangsregeling voor de levensloopregeling voor deelnemers die op 31 december 2011 een levensloopsaldo van tenminste € 3.000 hebben;
- de vitaliteitsregeling waarin jaarlijks € 5.000 kan worden gespaard, tot een maximum saldo van € 20.000.

Deze afspraken zijn nog niet verwerkt in het belastingplan 2012 dat op Prinsjesdag is uitgereikt en zullen worden opgenomen in een nota van wijziging.

Naast deze afspraken is overeengekomen dat het bestuur van een pensioenfonds niet meer kan besluiten tot een premieaanpassing. Premieaanpassing moet het resultaat zijn van het arbeidsvoorwaardenoverleg van de sociale partners. De STAR zal met een nadere verklaring komen ter verduidelijking van de gemaakte afspraken over premiestabilisatie.

Vervolgens heeft minister Kamp in de nacht van 15 op 16 september de volgende toezeggingen gedaan die ook nog niet zijn verwerkt in de wetsvoorstellen die gepresenteerd zijn op Prinsjesdag:

- Het blijft mogelijk voor mensen met een laag inkomen en lang dienstverband om ook in 2025 met 65 jaar met pensioen te gaan. Mensen met een klein pensioen die eerder met pensioen gaan dan de AOW-leeftijd van 67-jaar krijgen een korting op hun AOW-uitkering van maximaal 3 procent. Op dit moment is het nog niet duidelijk om welke groep het precies gaat. De minister heeft toegezegd de groep nader te definiëren en dekking te vinden voor de daarmee gemoeid gaande kosten.
- Er komt een inkomensafhankelijke extra werkbonus bovenop de generieke werkbonus van € 8.400 voor mensen met een laag inkomen (minimumloon). De extra bonus bedraagt € 1.200. Deze geste kost de minister, op basis van een eerste raming, ongeveer € 40 miljoen.
- Deze toezeggingen van de minister zullen nog in een brief aan de Kamer worden neergelegd.